Cult Islam Archit Urban, 2024; 8 (2): 249-272

Tabriz Islamic Art University 1999

CULTURE OF ISLAMIC ARCHITECTURE AND URBANISM

DOI : https://dx.doi.org/10.61186/ciauj.8.2.249

The Culture of Islamic Architecture & Urbanism

Original Paper **Open Access**

Contemporary Theoretical Trends in Urban Design (from 2000 to 2022)

Maryam Farahani[1]*, Aida Esmaeilzadeh Seilabi[2], Hossein Khosravi[3]

1. Assistant Professor, Urban Design Department, Faculty of Architecture & Urban Planning, University of Art, Tehran, Iran
2. Assistant Professor, Department of Horticultural Science and Landscape Architecture, Faculty of Agriculture, College of Agriculture and Natural Resources, University of Tehran, Tehran, Iran
3. Assistant Professor, Urban Design Department, Faculty of Architecture & Urban Planning, University of Art, Tehran, Iran

Received: 2023/08/30 **Accepted: 2023/11/25**

Abstract

The lack of agreement among experts on the substantive and procedural approach of urban design on the one hand and the growing trend of theoretical studies in the direction of clarifying identical positions on the other hand, shows the necessity of examining contemporary theories in a multi-dimensional continuum. This research aims to verify what are the important contemporary areas of urban design, with the question of whether a kind of thematic alignment can be recognized in terms of theoretical concepts? 43 theoretical articles screened out of a total of 717 articles published in the period from 2000 to 2022 in the urban design magazine and identify 6 topics and 26 tendencies, including: goal with tendencies 1- human-community, 2-space-place, 3-geography- domain 4-Time, scope of intervention with trends 1-texture, 2-public realm, 3-physical levels and public and private areas, 4- infrastructures, 5- social interactions, users and space management, scale with trends 1- detail, 2-Personal building and block, 3-Neighborhood, 4-Urban spaces, region and city, 5- Infrastructure and structure, 6- Region, urban system, urban suburbs, and 7- The world, a product with trends 1- Rule - law, 2-modeling and 3-dimensional, 3-strategy and policy, and 4-program and report, process and method with trends 1- comprehensive and mass-oriented, 2-dynamic and permanent, and 3- mixed and decision-making with trends 1-Scientific experts, 2-Politicians and capitalists, and 3-Public-private partnership and beneficiaries and influencers.

Keywords:

Substantive, Procedural, Theoretical studies, Thematic analysis, Urban design

*- Corresponding Author: M.Mihinraz@gmail.com

©2024 by the Authours.This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license)
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

Introduction

Urban design encompasses two primary dimensions: substantive and procedural. While substantive aspects define the physical and social outcomes of urban design, procedural aspects focus on methodologies and decision-making processes. Scholars such as Carmona (2020) and Sorkin (2013) argue that urban design lacks a unified methodology, leading to theoretical fragmentation. This study aims to systematically analyze contemporary trends in urban design theory and assess whether a thematic convergence can be identified. It also examines how urban design trends influence policymaking, sustainability, and the built environment. Additionally, this research highlights the shift from traditional urban development models to hybrid approaches that integrate technological innovations, participatory governance, and climate-responsive strategies.

Methodology

This research employs a qualitative content analysis of 717 articles published in the Journal of Urban Design from 2000 to 2022, narrowing the selection to 43 key papers based on thematic relevance. The articles were categorized using six analytical dimensions: purpose, scope of intervention, scale, product, process and method, and decision-making. The study applies Cuthbert's (2012) thematic analysis model, ensuring a systematic evaluation of contemporary urban design theories. Additionally, statistical assessments and comparative analyses were conducted to validate patterns across different geographic regions. Expert interviews and cross-referencing with high-impact urban studies journals were incorporated to enhance reliability. Furthermore, case studies from various urban contexts were examined to provide a broader perspective on the practical application of theoretical frameworks.

Results

Purpose of Urban Design

Urban design theories primarily focus on four objectives:

1. Human-Society: Promoting inclusivity and social engagement.

2. Space-Place: Enhancing spatial identity and continuity.

3. Geographical Continuum: Integrating urban and rural elements.

4. Temporal Evolution: Addressing long-term urban transformation. The research highlights the increasing importance of ecological sustainability, cultural heritage conservation, and smart city integration as emerging objectives. The findings also suggest a growing emphasis on place-making strategies that incorporate local identity and community-driven urban design models.

Scope of Intervention Urban design intervention spans five key domains:

1. Urban Fabric: Planning neighborhood-scale spatial organization.

2. Public Spaces: Enhancing streets, squares, and communal spaces.

3. Built Environment: Managing interactions between public and private spaces.

4. Infrastructure: Integrating transportation and utility networks.

5. Social Dynamics: Encouraging participatory governance and user engagement. The study suggests that these domains increasingly intersect with digital urban planning strategies, resilience planning, and

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

community-led urban regeneration initiatives. Additionally, interdisciplinary collaborations among urban designers, environmental scientists, and policy experts are shaping innovative urban solutions.

Scale of Urban Design

Urban design operates at multiple levels:

1. Micro (Building & Block): Architectural integration.

2. Meso (Neighborhood & Urban Space): Strengthening local identity and connectivity.

3. Macro (City & Regional Systems): Addressing metropolitan and global interdependencies. Findings emphasize the growing role of multi-scale urban planning in ensuring comprehensive urban resilience and sustainability. The increasing application of big data analytics and real-time urban monitoring tools has further expanded the scope of urban design across various scales.

Products of Urban Design

Urban design outputs fall into four major categories:

1. Regulatory Codes & Laws: Establishing policy frameworks.

2. 3D Modeling & Visualization: Enhancing design representation.

3. Strategic Planning & Policy: Directing long-term urban transformations.

4. Implementation Reports: Monitoring urban development initiatives. Recent advancements in AI-driven urban simulations and real-time GIS mapping have enhanced the effectiveness of urban design products. Moreover, urban design practitioners increasingly rely on scenario-based modeling to forecast future urban growth and sustainability challenges.

Process and Method

Urban design methodologies have diversified into three primary approaches:

1. Inclusive & Pluralistic: Emphasizing participatory engagement.

2. Dynamic & Continuous: Implementing iterative and adaptive planning mechanisms.

3. Hybridized Methodologies: Combining qualitative and quantitative analytical techniques. Emerging methodologies integrate big data analytics, simulation modeling, and behavioral studies to refine urban design processes. Furthermore, the application of blockchain technology in urban governance facilitates greater transparency and accountability in decision-making.

3.6. Decision-Making in Urban Design

Decision-making structures have shifted toward multi-stakeholder governance:

1. Expert-Led Models: Urban planners and designers as primary decision-makers.

2. Political-Economic Influences: Policymakers and developers shaping urban policies.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

3. Public-Private Partnerships: Collaborative governance frameworks for urban planning. The study highlights innovative governance models such as decentralized urban planning, digital participatory platforms, and community-driven design initiatives. The role of artificial intelligence and predictive analytics in supporting urban policy formulation has also gained prominence.

Discussion

Findings suggest a growing intersection between human-centered and policy-driven urban design approaches. While physical-functionalism remains relevant, socio-political and environmental factors increasingly influence design strategies. Participatory methods and digital tools have facilitated more responsive and adaptable urban planning practices. The integration of climate-adaptive strategies, sustainable mobility frameworks, and smart city applications demonstrates the evolving nature of urban design. Additionally, digital twin technologies and AI-assisted urban analytics provide new avenues for dynamic and evidence-based urban planning. The study also emphasizes the importance of rethinking zoning policies to better accommodate evolving urban needs while preserving historical and cultural assets.

Conclusion

This study presents a structured analysis of contemporary urban design theories, identifying six primary thematic alignments. The findings indicate that while urban design remains fragmented, a convergence toward integrative, sustainability-focused, and technologically enabled planning approaches is emerging. Future research should explore comparative urban design studies across different cultural and economic contexts, focusing on long-term urban transformation processes. Expanding interdisciplinary collaborations among urban designers, environmental scientists, and technology experts will be crucial in shaping future urban landscapes. Additionally, policymakers must adopt adaptive regulatory frameworks to support the integration of digital innovation in urban design while ensuring social equity and environmental responsibility.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

فرهنگ معماری و شهرسازی اسلامی، ۱۴۰۲؛ ۸ (۲) :۲۷۲-۲۴۹

فرهنگ معماری و شهرسازی اسلامی

DOI : https://dx.doi.org/10.61186/ciauj.8.2.249

مقاله پژوهشی

دسترسی آزاد

روندها و گرایشات نظری معاصر طراحی شهری (در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲)

مریم فراهانی[۱*]، آیدا اسماعیل‌زاده سیلابی[۲]، حسین خسروی[۳]

۱. استادیار گروه طراحی شهری دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران
۲. استادیار گروه علوم باغبانی و فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۳. استادیار گروه طراحی شهری دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران

دریافت : ۱۴۰۲/۶/۸ پذیرش: ۱۴۰۲/۹/۱۴

چکیده

عدم توافق صاحب‌نظران بر دو سویه ماهوی و رویه‌ای طراحی شهری از یک سو و روند رو به رشد مطالعات نظری در راستای تدقیق مواضعی همسان از سوی دیگر، ضرورت بررسی تئوری‌های معاصر در پیوستاری چند بعدی را نشان می‌دهد. این پژوهش با هدف تدقیق چیستی حوزه‌های مهم معاصر طراحی شهری، با این سؤال که آیا نوعی هم‌راستایی موضوعی در باب مفاهیم نظری قابل تشخیص است؟ و در صورت وجود، مدل مفهومی، ابعاد و حوزه‌های هم‌پوشان آن چیست؟ با روش تحلیل موضوعی، به بررسی ۴۳ مقاله تئوری غربالگری شده از مجموع ۷۱۷ مقاله چاپ شده در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ میلادی در مجله طراحی شهری[۱] می‌پردازد؛ و ۶ موضوع و ۲۶ گرایش را تشخیص می‌دهد؛ شامل: هدف با گرایشات، ۱- انسان- اجتماع، ۲- فضا- مکان، ۳- جغرافیا- حوزه ۴- زمان، گستره مداخله با گرایشات ۱- بافت، ۲- قلمرو عمومی، ۳- سطوح کالبدی و حوزه‌های عمومی و خصوصی، ۴- زیرساخت‌ها، ۵- تعاملات اجتماعی، استفاده‌کنندگان و مدیریت فضا، مقیاس با گرایشات ۱- دیتیل، ۲- ساختمان شخصی و بلوک، ۳- محله، ۴- فضاهای شهری، منطقه و شهر، ۵- زیرساخت و ساختار، ۶- منطقه، منظومه شهری، حومه شهری و ۷- جهان، محصول با گرایشات ۱- ضابطه - قانون، ۲- مدل‌سازی و سه بعدی، ۳- استراتژی و سیاست و ۴- برنامه و گزارش، فرایند و روش با گرایشات ۱- فراگیر و کثرت‌گرا، ۲- پویا و دائمی و ۳- مختلط و تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی با گرایشات ۱- متخصصان علمی، ۲- سیاست‌مداران و سرمایه‌داران و ۳- مشارکت عمومی، خصوصی و ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان هستند.

واژگان کلیدی

ماهوی، رویه‌ای، مطالعات نظری، تحلیل موضوعی، طراحی شهری.

* - نویسنده مسئول مکاتبات: M.Mihinraz@ gmail.com

©2024 by the Authours.This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license)
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

۱. مقدمه

طراحی شهری به مثابه سایر تخصص‌های حرفه‌ای دو بعد کلی دارد. یکی بعد هستی‌شناختی یا ماهوی که به مطالعه چیستی طراحی شهری یا همان‌طور که گلکار می‌گوید به صفات طراحی شهری می‌پردازد (Golkar, 2018, p. 223)؛ و دیگری بعد رویه‌ای که به استناد به هیلیر با سه پرسش مهم سروکار دارد (Hillier, 2009, p. 10). چه کسانی برای رسیدن به این هدف تصمیم می‌گیرند؟ چگونه به چنین تصمیم‌هایی می‌رسند؟ و چرا از چنین فرایندهایی استفاده می‌کنند؟

در تاریخ نظری طراحی شهری، این دو بعد همواره دغدغه اصلی نظریه‌پردازان این رشته بوده است. حوزه ماهوی یا هستی‌شناختی در دو مقوله‌ی اثباتی[۲] یا هنجاری[۳] مورد توجه قرار گرفته است. گونه‌های اثباتی آن همانند مطالعات گوسلینگ (Gosling, 1984)، رولی (Rowley, 1994) و الین (Ellin, 1999)، به طبقه‌بندی طیف وسیعی از آنچه طراحی شهری بدان پرداخته است یا «بودگی» طراحی شهری ارجاع دارد. چارچوب‌های هنجاری نیز چون مطالعات کرمونا و همکاران (Carmona et al., 2003; Carmona & Tiesdell, 2007)، بنتلی (Bentley, 2004; Bentley et al., 2013)، مدنی‌پور (Madanipour, 1996; Madanipour, 2006)، جیکوبز (Jacobs, 1961)، به «بایدی» طراحی شهری، در دو رویکرد جامع و بخشی اشاره می‌کنند. در رویه طراحی شهری نیز علاوه بر دو ساختار مذکور، چارچوب‌های نظری در دو حوزه درون رشته‌ای (Cowan, 2006) و برون‌رشته‌ای (Lang, 2006; Appleyard & Jacobs, 1982; Cuthbert, 2007) مورد توجه قرار گرفته‌اند. حوزه اول فرایندهای طراحی شهری را از درون رشته تحلیل می‌کند و حوزه دوم بر ارتباط رشته و شرایط اقتصادی اجتماعی سیاسی متمرکز شده است.

با این همه تا به امروز همچنان تناقض‌ها و افتراقات پررنگ‌تر از توافقات به نظر می‌رسد. تناقضاتی که به آغاز شکل‌گیری و فرایند نام‌گذاری رشته بازمی‌گردد؛ یعنی هنگامی‌که برای اولین بار عبارت «طراحی مدنی»[۴] در سال ۱۹۰۹ به این رشته اطلاق شد (Cuthbert, 2007, p. 17) و با در برگیری واژه «مدنی» و مفاهیم اجتماعی– اقتصادی منتج از آن، به‌گونه‌ای افتراق در مباحث صاحب‌نظران منجر گردید، هنوز هم به نظر می‌رسد که حل نشده باقی مانده است تا جایی که کرمونا بر این باور است که «هیچ حقیقت واحدی در طراحی شهری وجود ندارد و به همین شیوه، هیچ پاسخ یا متدلوژی یکتایی نیز وجود ندارد» (Carmona, 2020).

سورکین با صراحت بیان می‌کند که طراحی شهری به بن‌بست رسیده است (Sorkin, 2013). کاتبرت اعلام می‌کند که تئوری طراحی شهری انارشیستی، هرج و مرج طلب و غیر پایه‌ای است (Cuthbert, 2007) و اعرابی نتیجه می‌گیرد همچنان تئوری طراحی شهری مبهم است و محققان، تفسیرهای متفاوتی از آن می‌کنند (Araabi, 2017). با این مقدمه و در ادامه با تکامل پژوهش‌های مذکور، این نوشتار در پی آن است که گرایشات و روندهای نظری معاصر طراحی شهری را در جدیدترین بازه‌ی زمانی و با بیشترین حوزه‌ی نفوذ ممکن، با هدف شکل‌دهی ساختاری منسجم و موضوعی در دو حوزه ماهوی و رویه‌ای تحلیل کند و از این مسیر تحولات نظری معاصر را تدقیق نماید.

۲. روش پژوهش

پس از تحلیل و ارائه مدل مفهومی خاستگاه‌ها و ریشه‌های نظری طراحی شهری، در گام اول، با هدف تشخیص معتبرترین مجله انگلیسی زبان با محوریت طراحی شهری، پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس (Scopus) (که به صورت موضوعی مجلات علمی معتبر را رتبه‌بندی شده ارائه می‌دهد)، با کلید واژه «طراحی شهری» در عنوان مجله، سرچ گردید که فقط سه مجله دارای این ویژگی بودند و از این آنها، مجله اربن دیزاین بالاترین ضریب تأثیر (Impact Factor)، بالاترین گرید ارجاع (Site Source)، بالاترین اسناد به روز (Citation)، بالاترین رتبه مجلات و کشورهای علمی در نظام رتبه‌بندی سایمگو(SJR) را دارا بود (شکل ۱). در نهایت مجله اربن دیزاین[۵] به عنوان یکی از بنیان‌گذاران حوزه‌ی نظری طراحی شهری[۶] با این سه شاخص انتخاب شد. ۱- مجله‌ای بین‌المللی که در عنوان آن دقیقاً عبارت طراحی شهری به کار رفته است؛ ۲- یکی از بالاترین ایمپکت فکتورها[۷] را در بین مجلات مرتبط با طراحی شهری دارد؛ و ۳- منبع اصلی مورد استناد کاتبرت[۸] (Cuthbert, 2012, p. 97) جهت تحلیل

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

موضوعی تئوری‌های معاصر طراحی شهری تا سال ۲۰۰۵ میلادی است.

در گام دوم با توجه به تمرکز پژوهش بر روندهای معاصر، تمامی مقالات این مجله از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ میلادی، بار اول بر مبنای دسته‌بندی محتوایی خود مجله (شکل ۲) و بار دوم بر مبنای تحلیل موضوعی (تماتیک) کاتبرت از مقالاتی که در بازه زمانی ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۵ میلادی چاپ شده‌اند (شکل ۳)، مورد غربالگری مضمونی محتوایی قرار گرفت و در نهایت از میان ۷۱۷ مقاله چاپ شده در این بازه‌ی زمانی، تعداد ۴۳ مقاله که مرتبط با حوزه نظری طراحی شهری بودند مجزا گردید (درحالی‌که در اغلب محورهای موضوعی حجم مقاله‌ها افزایشی است، در حوزه مقالات پژوهش‌های تئوریک این روند وجود ندارد).

در گام سوم با مطالعه دقیق و موضوعی (تماتیک) این ۴۳ مقاله (جدول ۱)، موضوعات محتوایی مورد توجه در آن‌ها مجزا و در ۶ شاخص ماهیت، مقیاس، گستره و محدوده‌ی مداخله، محصول، روش و فرایند، تصمیم سازی و تصمیم‌گیری، طبقه‌بندی و در گام آخر با روشی تفسیری، گرایشات اصلی مورد توجه در هر موضوع (تم) تدقیق و در نهایت ساختاری منسجم از روندهای معاصر نظری طراحی شهری در هر شاخص استخراج گردید. نکته حائز اهمیت آن است که این تم‌های محتوایی نه با اصطلاحات یکسان و نه غالباً به صورت صریح بیان شده‌اند. بلکه در خوانش تفسیری متون، توسط نگارندگان استنباط شده‌اند. اگرچه در اکثر موارد مقایسه تطبیقی مفاهیم در ادبیات مرتبط، روایی تفسیر را تصدیق کرده است.

به نظر می‌رسد مهمترین کاستی این تحقیق جامعیت آن است. چراکه با وجود تمرکز بر یکی از مهمترین مجله‌های طراحی شهری در مقیاس بین‌المللی، همچنان بسیاری از مقالات مرتبط با حوزه نظری رشته در سایر مستندات حذف شده است و بدیهی است این پژوهش با تحقیق در مجلات و اسناد معتبر دیگر تکمیل می‌گردد. علاوه بر این، پژوهش ادعایی مبتنی بر جامعیت موضوعات محتوایی ندارد. اگرچه تلاش شده است تمامی محورهای شاخص مورد تأیید نویسندگان مورد توجه قرار گیرد، با این حال، شاید در آینده موضوعات دیگری به این ساختار اضافه گردد که جامعیت موضوع را افزایش دهد.

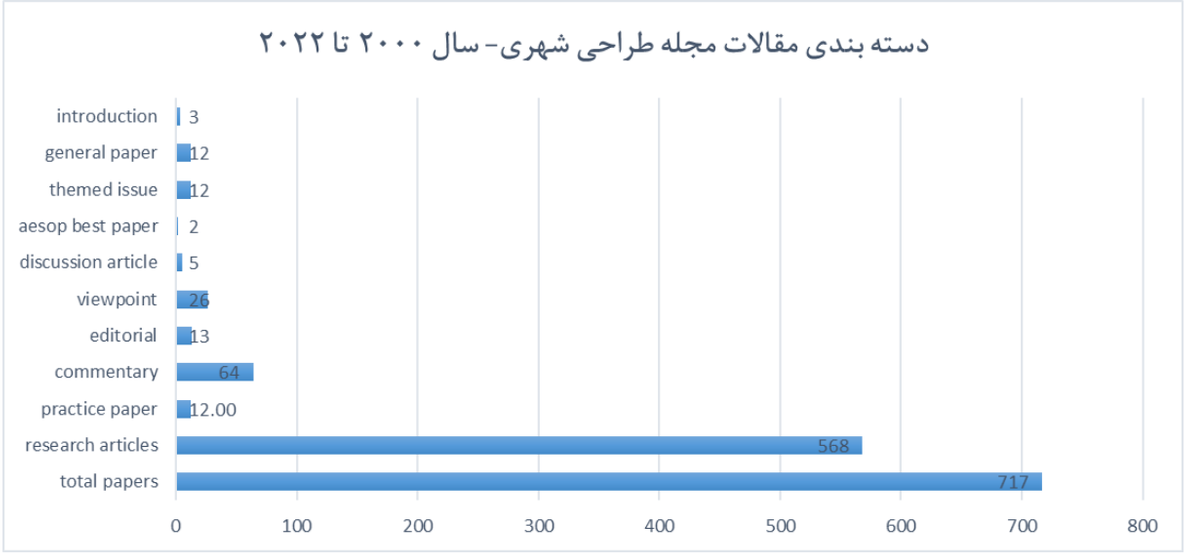
۳. ریشه‌ها و خاستگاه‌ها

بررسی مطالعات متمرکز بر مباحث و گرایشات تئوریک طراحی شهری که اغلب با نوعی روش فرامطالعه و فراتحلیل انجام شده‌اند، نشان می‌دهد که محور کانونی نظریه‌پردازی، توجه به پارادوکس‌های پایه‌ای طراحی شهری در دو محور ماهوی و رویه‌ای بوده است. در این راستا مدنی‌پور در هفت حوزه موضوعی شامل، ۱- مقیاس، ۲- تأکیدات مکانی، ۳- تأکیدات اجتماعی، ۴- رابطه فرایند و نتیجه، ۵- رابطه مشاغل و فعالیت‌ها، ۶- ارتباط بخش عمومی یا خصوصی و ۷- فرایندی عینی (منطقی یا ذهنی) بیانی، تناقضات طراحی شهری را تحلیل می‌کند و در نهایت تعریفی ترکیبی از طراحی شهری ارائه می‌دهد (Madanipour, 2008, p. 137). گلکار به همین شیوه در هفت ساخت‌نمایه یا گزاره ۱- فعالیت شهودی هنری در مقابل مسئله‌گشایی، ۲- فراورده در مقابل فرایند، ۳- پاسخ یا بی‌توجهی به نیازهای جمعی، ۴- خلاقیت فردی یا مشارکت جمعی، ۵- رشته‌ی خاص یا بین‌رشته‌ای، ۶- ساماندهی کالبدی یا کیفیات غیرکالبدی، ۷- زیبایی‌شناسی سطحی یا تجربی- زیبایی‌شناختی، به قرائت ترکیبی از تعریف طراحی شهری دست می‌یازد (Golkar, 1999, p.49). در مطالعات متأخرتر کازلینو و همکاران با هدف تعریف مجددی از طراحی شهری چهار موضوع مقیاس، ابعاد ملموس یا ناملموس، مداخله خصوصی یا عمومی، فرایند قانونی یا حکمرانی را از زاویه‌ی دوازده نظریه‌پرداز معاصر تحلیل و در نهایت تعریفی ترکیبی ارائه می‌دهند (Cozzolino et al., 2017). اعرابی گرایشات و تناقضات طراحی شهری را منتج از انواع توقعات جامعه حرفه‌ای و از چهار منظر خلاقیت محور، علم محور، مسئله پیچیده محور، تفکر انتقادی (Araabi, 2017) و در جای دیگر، از تفاوت‌های سابژه‌ای، آبجژه‌ای و دانش محور می‌بینند (Araabi, 2018).

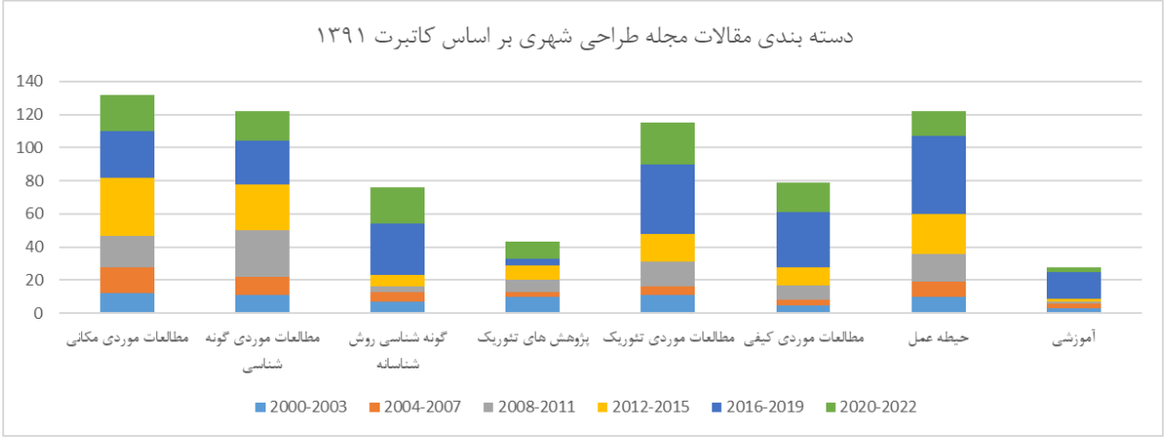
[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

Source title	CiteScore	Highest percentile	Citations 2019-22	Documents 2019-22	% Cited	SNIP	SJR	Publisher
Urban Design International	5.2	86% 36/261 Urban Studies	442	85	81	1.984	0.79	Springer Nature
Proceedings of the Institution of Civil Engineers: Urban Design and Planning	1.9	74% 44/170 Architecture	139	74	78	0.447	0.278	ICE Publishing Ltd.
Journal of Urban Design	5.3	88% 49/440 Arts and Humanities (miscellaneous)	818	155	71	1.627	0.806	Taylor & Francis

شکل ۱: رتبه‌بندی مجله‌های طراحی شهری با محوریت عنوانی و موضوعی طراحی شهری (پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس)

شکل ۲: دسته‌بندی موضوعی مقالات مجله طراحی شهری

شکل ۳: دسته‌بندی موضوعی مقالات مجله طراحی شهری بر اساس روش‌شناسی کاتبرت (Cuthbert, 2012)

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

جدول ۱: ۴۳ مقاله غربالگری و تحلیل‌شده در پژوهش

No.	Date	Authors	Topic
1	2000	Mike Biddulph	Villages Don't Make a City
2	2000	Eran Ben-Joseph & David Gordon	Hexagonal Planning in Theory and Practice
3	2000	Nikos A. Salingaros	Complexity and Urban Coherence
4	2000	Mitchell Schwarzer	The Contemporary City in Four Movements
5	2000	Abraham Akkerman	Harmonies of Urban Design and Discords of City-form: Urban Aesthetics in the Rise of Western Civiliz Ation
6	2001	Mark C. Childs	Civic Ecosystems
7	2002	Cliff Ellis	The New Urbanism: Critiques and Rebuttals
8	2002	Emily Talen	Help for Urban Planning: The Transect Strategy
9	2002	Iris Aravot	Back to Phenomenological Placemaking
10	2002	Andrés Duany	Introduction to the Special Issue: The Transect
11	2004	Brent Ryan	Alphaworld: The urban design of a digital city
12	2006	Ali Madanipour	Roles and Challenges of Urban Design
13	2007	ANN FORSYTH	Innovation in Urban Design: Does Research Help?
14	2010	Mark C.	A Spectrum of Urban Design Roles
15	2010	Matthew Carmona	Contemporary Public Space: Critique and Classification, Part One: Critique
16	2010	Matthew Carmona	Contemporary Public Space, Part Two: Classification
17	2010	Hadas Shadar	Evolution and Critical Regionalism
18	2011	Jennifer Mapes & Jennifer Wolch	'Living Green': The Promise and Pitfalls of New Sustainable Communities
19	2011	Aseem Inam	From Dichotomy to Dialectic: Practising Theory in Urban Design
20	2012	Mike Biddulph	The Problem with Thinking about or for Urban Design
21	2014	Valerie Dewaelheyns, Elke Vanempten, Kirsten Bomans, Anna Verhoeve & Hubert Gulinck	The Fragmentation Bias in Valuing and Qualifying Open Space
22	2014	Matthew Carmona	The Place-shaping Continuum: A Theory of Urban Design Process
23	2014	Jon Lang	Comments on 'The Place Shaping Continuum: A Theory of Urban Design Process'
24	2015	Matthew Heins	Finding Common Ground Between New Urbanism and Landscape Urbanism
25	2015	Cliff Ellis	Landscape Urbanism and New Urbanism: A View of the Debate
26	2015	Robert Fishman	Comment on Matthew Heins, 'Finding Common Ground Between New Urbanism and Landscape Urbanism'
27	2015	Karl Kullmann	Grounding Landscape Urbanism and New Urbanism
28	2015	David de la Peña	New Landscape Urbanisms: Promising New Paths for Urban Design
29	2015	Brent D. Ryan	Hard Urbanism
30	2016	Matthew Carmona	Design governance: theorizing an urban design sub-field
31	2017	Francisco J. Goerlich Gisbert, Isidro Cantarino Martí & Eric Gielen	Clustering cities through urban metrics analysis

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

No.	Date	Authors	Topic
32	2017	Hooman Foroughmand Araabi	Multiple expectations: assessing the assumed roles of theory in relation to urban design
33	2018	Hooman Foroughmand Araabi	Revealing distinguishing factors between Space and Place in urban design literature
34	2019	Jon Lang	Programmes and paradigms in urban design
35	2019	Mark C. Childs	Urban design foresight
36	2019	Matthew Carmona	To truly 'live', urban design needs accessible interdisciplinary re-search
38	2019	Kim Dovey	Urban design as a contested field
39	2020	Frederick Steiner & Laurel McSherry	Erosion and deposition
40	2020	Alexander Cuthbert	Eliot's insight – the future of urban design
41	2020	Stefano Cozzolino, J. Polívka, R. Fox-Kämper, M. Reimer & O. Kummel	What is urban design? A proposal for a common Understanding
42	2021	Hisham Abusaada and Abeer Elshater.	Revealing distinguishing factors between Space and Place in urban
43	2021	Tom Coppens a, Maarten Van Acker a, Thomas Machiels a and Tine Compernolle	A real options framework for adaptive urban design

الین، گرایشات و روندهای طراحی شهری را از ابعاد همه شمول‌تری می‌بیند. برای مثال گرایشات منتج از ۱- تبعیت فرم از خیال با تأکید بر نوستالژی، تمایزات فرهنگی، جستجوی ریشه‌ها، ۲- تبعیت فرم از تردستی با تمرکز بر نسبیت‌گرایی افراطی، ۳- تبعیت فرم از سرمایه با تمرکز بر فرم‌های مشابه و حومه‌های پراکنده هم‌شکل، ۴- تبعیت فرم از ترس با تمرکز بر شهرگرایی تفکیک شده و جدایی‌گزینی، ۵- شهرسازی یکپارچه متمرکز بر پیوند خوردگی، پیوستگی، نفوذپذیری، اصالت و آسیب‌پذیری (Ellin, 2013). برچ و سیلور، گرایشات و روندهای طراحی شهری را در ۵ حوزه‌ی ماهوی- رویه‌ای، ۱- تراکم و ازدحام جمعیت، سبک‌های معماری، آرمان‌شهرها، ابزارها و تمهیدات مرتبط با بهبود سازمان داخلی شهرها، ۲- ساخت شهر مدرن از طریق محصولات تولید انبوه و برج‌ها و زونینگ، ۳- برنامه‌ریزی یکپارچه و از پیش فکر شده، تراکم‌های پایین باغ شهری و واحدهای همسایگی و پاک‌سازی و بازسازی حوزه‌های شهری مسئله‌دار ۴- اهمیت بافت تاریخی و اجتماعی، طراحی تجربی و عمل‌گرا، مکان‌سازی، توسعه مختلط پیاده‌مدار و کوچک مقیاس و ۵- آفرینش اجتماعات محلی مطلوب، طبقه‌بندی می‌کنند (Birch & silver, 2009).

کات برت به همین شیوه ۱- صنعت‌گرایی با آثار فضایی همچون انبوه‌سازی، تمرکز، مرکزیت و دلالت‌های اجتماعی شامل پایگاه جمعی، پهنه‌بندی، تمرکز حومه‌ای، ۲- پسا صنعت‌گرایی با آثار فضایی چندپارگی و عدم تمرکز، انتشار، پراکندگی و دلالت‌های اجتماعی شامل اتکا بر محلیت، یکپارچگی، هم‌پیوندی، تمرکز شهری، ۳- مدرنیسم با آثار فضایی متمرکز بر عملکردهای شهری، نمادهای حکومتی، سبک‌های معماری و دلالت‌های اجتماعی پارادایمتیک، نحو فضا، طراحی، ۴- پست مدرنیسم با آثار فضایی منظر با دورنمای شهری، نمادهای شرکتی- خصوصی، لفاظی معمارانه و دلالت‌های اجتماعی التقاطی، استعاره‌ای، وضع کدها و قوانین، ۵ -گرایشات اصلی طراحی شهری عنوان می‌کند (Cuthbert, 2006). فیشمن دو پارادایم باز و محصور (Fishman, 2012)، بنرجی دو گرایش معطوف به بالا و معطوف به پایین (Banerjee, 2014)، بویر دو حوزه ۱- عقل‌گرایی ماشینی بر مبنای تفکر و محاسبه و ۲- خود تنظیمی یا خود

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

سازماندهی سیستم‌های خود آفریننده (Boyer, 2011)، مادن دو روند، ۱- پروژه محور با تمرکز بر واکنش به یک مسئله از پیش مقرر و ۲- مکان محور مبتنی بر اجتماعات محلی (Madden, 2000) و نیراج تئوری‌های بالا و پایین (Niraj, 2011) را گرایشات و روندهای اصلی طراحی شهری معاصر می‌دانند.

در نهایت برادبنت با رویکردی کلی‌تر، خردگرایی، تجربه‌گرایی، نو خردگرایی، نو تجربه‌گرایی (Broabent, 1990)، ترانسیک با رویکردی فورمال‌تر، شکل- زمینه، ارتباط- اتصال و مکان (Trancik, 1987)، گوسلینگ و میتلند با رویکردی زمینه‌گراتر، حوزه‌های مبتنی بر طبیعت، آرمان‌شهر، هنر و علم (Gosling & Miatland, 1984)، لینچ در رویکردی رویه‌ای حوزه‌های ۱- تصمیم‌ساز یا برنامه‌ریزی یا تصمیم و ۲- فرایندهای شهری و پیامدهای آنها (برنامه‌ریزی عملکردی) و ۳- هنجاری و با رویکردی ماهوی حوزه‌های ۱- کیهانی، ۲- مکانیکی- ماشینی و ۳- ارگانیک (Lynch, 1981) و الکساندر با نگرشی رویه‌ای، حوزه‌های ۱- فرایند طراحی خودآگاه محصول هنرمند یا طراح و ۲- فرایند طراحی ناخودآگاه مرتبط با روابط سنتی میان طبیعت و فرهنگ (Alexander, 1964)، گرایشات اصلی طراحی شهری معرفی کرده‌اند.

بر مبنای این ریشه‌شناسی، به نظر می‌رسد با نوعی تعامل و تساهل در مورد تمایزات و افتراقات، مبادی و خاستگاه ه گرایشات نظری معاصر طراحی شهری، قابل ارائه در ساختاری به شرح زیر هستند (شکل ۴).

• گرایشات کالبدی- عملکردی که از اواخر قرن ۱۸ تا حدود دهه ۵۰ قرن ۱۹ میلادی (Carmona, 2014, p. 6)، با پیشگامی سیته، ماهیت اصلی طراحی شهر را شکل می‌دهد. رویه منتج از آن، رویه‌ی نخبه‌گرا (Lang, 2014, p. 41) بر مبنای اصول خلاقانه- خردگرایانه، فرایند غالباً خطی، در مقیاس طراحی کل شهر و تصمیم‌گیری از بالا به پایین است.

• گرایشات اجتماعی- ادراکی که به دهه ۶۰ و ۷۰ میلادی (Bridgeman, 2010, p. 89) و به پیشگامی جیکوبز و لینچ بازمی‌گردد و متمرکز بر ادراک و رفتار استفاده‌کنندگان فضا است (Cuthbert, 2010, 445). رویه‌ی نخبه‌گرا-کثرت‌گرا با روشی بازخوردی- راهبردی مرتبط با پارادایم سیستم‌های باز (Samalavicius, 2013, p. 162) و فرایندی چرخه‌ای، در مقیاس محلی و همچنان تصمیم‌گیری از بالا به پایین، ولی این بار متمرکز بر فرهنگ، اجتماع، اقلیم و بوم است.

• گرایشات زمینه‌ای زیست محیطی- اقتصادی- سیاسی که از اوایل دهه ۸۰ م. به صورت گسسته و با پیشگامی متفکران پسا مدرن (Ellis, 2014, p. 47) آغاز و در اوایل قرن بیستم با آراء کاتبرت، مدنی‌پور، بنتلی و سایرین گسترش می‌یابد. تحولاتی که برآمده از کثرت‌گرایی و اصالت تفاوت‌ها است. روش‌شناسی آن نیز، جامعه‌گرایی و کثرت‌گرایی و فرایند آن ارتباطی- مشارکتی است.

٤. بدنه پژوهش

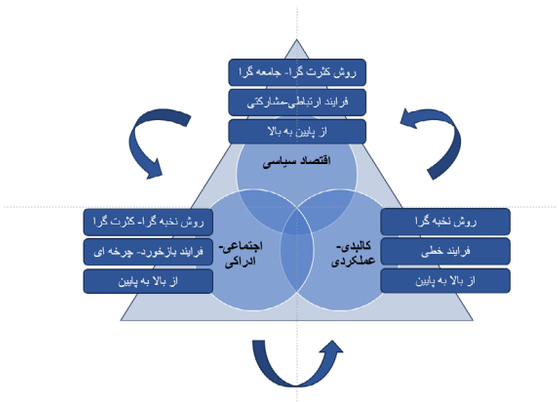
بررسی موضوعی (تماتیک) مقالات مورد استناد در روش‌شناسی این پژوهش، نشان می‌دهد که در حوزه ماهوی چهار موضوع (تم) ماهیت و هدف، گستره‌ی مداخله، مقیاس و محصول طراحی شهری و در حوزه رویه‌ای دو موضوع (تم) فرایند- روش و تصمیم‌گیری- تصمیم‌سازی بیشترین توجه نظری را به خود معطوف داشته‌اند (شکل ۵). در هریک از موضوعات مذکور، روندها و گرایشاتی به صورت غالب، به شرح ذیل دیده می‌شود؛ که با تفسیری کیفی- کمی، این پژوهش نهایتاً به تبیین مدلی مفهومی در بازه زمانی ذکر شده می‌رسد.

۵. ماهیت و هدف

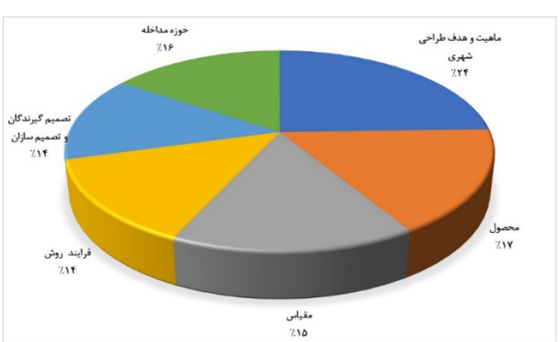
ماهیت و هدف طراحی شهری، چیستی و پایه وجودی و یا به عبارت دیگر پیامد و نتیجه نهایی طراحی شهری در بنیان وجودی خود فرض شده است. زمینه‌ی موضوعی مرتبط با اینکه اساساً دغدغه طراحی شهری چیست و با انجام طراحی شهری، چه چیز قرار است حاصل شود. بررسی آرا صاحب‌نظران نشان می‌دهد در چهار محور اصلی (جدول ۲) ماهیت و هدف طراحی شهری ارائه شده است.

۱. انسان- اجتماع
۲. فضا- مکان
۳. پیوستار مکان- جغرافیا- حوزه‌های پیرامونی
۴. پیوستار زمان

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

شکل ۴: ساختار نظری تغییر گرایشات طراحی شهری

شکل ۵: تمرکز موضوعی مقالات تئوریک طراحی شهری مجله اربن دیزاین در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲

• مفاهیمی که در شاخه موضوعی انسان- اجتماع (با تمرکز بر اجتماع، اقتصاد، سیاست) مطرح شده‌اند، هدف و ماهیت طراحی شهری را طیف وسیعی از تولید و بازتولید مکان‌های مستقل با غنای اجتماعی (Biddulph, 2000)، شکل کالبدی تعاملات اجتماعی (Schwarzer, 2000)، حذف موانع بین گروه‌های اجتماعی و شهر عادلانه (Ellis, 2002)، تعامل اجتماعی، عدالت و تنوع اجتماعی (Carmona, 2010)، هم‌جنس‌سازی فضا، رابطه استفاده‌کننده و ارزش فضایی، مدیریت فضا و امنیت ((Carmona, 2010، اهمیت مکان و اجتماع (Shadar, 2010)، تعادل بین محیط، اجتماع و اقتصاد (Mapes & Wolch, 2011)، شکل‌دهی و دوباره شکل‌دهی مکان‌ها از ابعاد کالبدی، اجتماعی و اقتصادی ((Carmona, 2014، رفاه، اقتصاد، اجتماع، سیاست، قانون، عدالت، محافظت (Carmona, 2016)، شکل‌دهی شهر بر مبنای پایه‌های اجتماعی- سیاسی (Araabi, 2017 به نقل از Cuthbert, 2007)، اجتماع و فضا به عنوان اساس طراحی شهری (Cuthbert, 2019)، فرایند خلاقیت محور انتقادی (Araabi, 2017)، ایجاد ارزش‌های اجتماعی- فرهنگی از طریق ابعاد مادی فضا (Cozzolino et al., 2020) عنوان کرده‌اند.

• دغدغه‌های فضا- مکان، صفات و خصوصیات کالبدی- مکانی، عمدتاً مرتبط با مواردی هستند همچون، تصویر هارمونی و کمال کیهانی (Akkerman, 2000)، تنوع، پیچیدگی و تصویر شهر موجود سازگار با ماهیت متغیر شهر (Schwarzer, 2000)، محله‌های متعادل با زیبایی خوشایند (Ben-Joseph & Gordon, 2000)، سازماندهی و آرایش المان‌های شهری در مقیاس‌های مختلف و اهمیت هندسه در ارتباطات شهری (Salingaros, 2000)، ارتباط متقابل ساختمان‌های شخصی و زمینه‌ی آن‌ها (Childs, 2001)، فرم کالبدی با تأثیرات زیبایی‌شناسانه فرهنگی (Ellis, 2002)، فرم‌دهی عملکردی و زیبایی‌شناختی و ایجاد کیفیت (Madanipour, 2006)، خلق حس مکان، طراحی کالبدی سکونت‌گاه‌ها (Childs, 2010)، خلق و شکل‌دهی به فضای عمومی (Carmona, 2010)، انواع فرم، سازماندهی شهر و انواع محله‌ها (Inam, 2011)، خوانایی و منظر شهری، انعطاف‌پذیری و خلاقیت (Biddulph, 2012)، شکل‌دهی و دوباره شکل‌دهی مکان‌ها (Carmona, 2014)، شکل‌دهی به فرم و شخصیت محیط و فرایند دائمی شکل‌دهی مجدد شهرها (Lang, 2014)، واحدهای فضای باز (OSU)، فضاهای تکه‌تکه[۹] باز، فراگیری و یکپارچگی (Vanempten et al., 2014)، خلق فرم‌های شهری (Heins, 2015)، فرم‌های شهری سنت‌گرا و منظرگرا (Ellis, 2015)، شهرهای پیاده محور و دارای شکل و اهمیت منظر (Fishman, 2015)، چارچوب‌های انطباق‌پذیر قابل جهش و هیبریدی قابل تطابق با شرایط محلی (Kullmann, 2015)، الگوهای فضایی توزیع کاربری زمین، المان‌های کالبدی، تنوع ملی در فرم شهری (Goerlich et al., 2017)، یکپارچگی معنا و ریخت‌شناسی(Dovey, 2019)، ارزش‌های زیبایی‌شناسانه فرهنگ و اقلیم محور، الگوهای متفاوت محیطی در پاسخ به الگوهای رفتاری (Lang, 2019)،

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

سیستمی کلی از فشردگی زمان و مکان، تولید نماد، بازنمایی و تصویر ((Cuthbert, 2019، شکل‌دهی و شکل‌دهی مجدد به مکان‌ها، طرح‌های انعطاف‌پذیر برای تطبیق با تغییرات آینده (Coppens et al., 2021)، شاخص‌های کیفی از قبل دسترسی فضایی، ایمنی، امنیت، ارزیابی زیست محیطی (Abusaada & Elshater, 2021).

• اهمیت پیوستار مکان- جغرافیا و حوزه‌های پیرامونی، در ادبیاتی همچون محیط پایدار (Ben-Joseph & Gordon, 2000)، طراحی شهر در پیوستاری از محیط‌های پیرامونی (Talen, 2002)، تقویت کاراکتر از روستایی تا شهری در هر زون (Duany, 2002)، طراحی اکولوژیکال (Forsyth, 2007)، توسعه خودآگاه مبتنی بر چشم‌انداز شهر و پیرامون (Lang, 2014)، اهمیت بالا رفتن آب دریاها، خطوط ریلی بسیار سریع، مدیریت توسعه (Barnett, 2014)، ارتباط فضاهای شهری و روستایی (Vanempten et al., 2014)، شکل‌دهی مجدد حومه‌های پراکنده (Fishman, 2015)، شهرهای فشرده (Lang, 2019) تبلور یافته است.

• پیوستار زمان با اتصال ضروری با گذشته و آینده و اهمیت تکامل فضا در زمان و در طول تاریخ نیز در ساختارهای نظری همچون توجه به اهمیت زمان و تکامل شهر (Schwarzer, 2000)، اهمیت زمان در پیوستگی و ارزیابی مکان (Salingaros, 2000)، گذر زمان و روندهای پویای تاریخی شهر (Childs, 2001)، تکامل و تغییر در گذر زمان (Ellis, 2002; Shadar, 2010)، طراحی پایدار متمرکز بر پیوند حال و نسل آینده (Mapes & Wolch, 2011)، چینه‌شناسی در حال تکامل (Steiner & McSherry, 2020) دیده می‌شود.

• علاوه بر محورهای اصلی ذکر شده حوزه‌هایی همچون علم و فناوری(Akkerman, 2000; Ryan, 2004) زیرساخت‌ها (Inam, 2011; Barnett, 2014; Kullmann, 2015) و فرهنگ و دغدغه‌های جهانی شدن و آینده‌پژوهی (Shadar, 2010; Carmona, 2010; Madanipour, 2006; Childs, 2019; Carmona, 2019; Aravot, 2002) به نظر می‌رسد مفاهیم رو به رشدی در گرایشات نظری طراحی شهری معاصر در حوزه هدف- ماهیت هستند.

٦. محدوده و گستره‌ی مداخله

منظور از گستره مداخله در این نوشتار، محیط کالبدی-اجتماعی است که طراحان شهری اجازه تصمیم‌گیری و مداخله در آن را دارند. ضرورت یا امکان حق دخالت در یک بستر محیطی یا اجتماعی، نقش بسیار مهم و زیرساخت گونه‌ای در ابعاد ماهوی و رویه‌ای طراحی شهری ایفا می‌کند. به طور مثال اگر گستره‌ی مداخله طراحی شهری فضای عمومی در نظر گرفته شود، بخش مهمی از ساختارهای شکل‌دهنده به فضای عمومی از جمله ساختمان‌های خصوصی خارج از محدوده‌ی این دخالت محسوب می‌شوند و در مقابل اگر محدوده‌ی مداخله طراحی شهری حوزه‌های اجتماعی- سیاسی باشد، تأثیرات و تصمیمات طراحی شهری بسیار تحقق‌پذیرتر خواهند بود. آراء صاحب‌نظران در مورد حوزه‌های اصلی مداخله‌ی طراحی شهری قابل‌طبقه‌بندی در پنج محور اصلی (جدول ۳) است که عبارت‌اند از:

۱. بافت شهری در مقیاس محله، شهر
۲. فضاها و قلمرو عمومی، خیابان و میدان
۳. سطوح کالبدی و حوزه‌های عمومی و خصوصی
۴. زیرساخت‌ها و حمل و نقل و توسعه
۵. تعاملات اجتماعی، استفاده‌کنندگان و مدیریت فضا

• بافت و سکونتگاه در مقیاس محله (Biddulph, 2000; Salingaros, 2000; Childs, 2001; Forsyth, 2007; Childs, 2010; la Peña, 2015; Vanempten et al., 2014; Lang, 2014; Aravot, 2002) و شهر صراحتاً در بسیاری از تئوری‌های طراحی شهری به عنوان حوزه مداخله طراحی شهری اظهار شده است. با این حال به نظر می‌رسد تئوری‌های کمتری مستقیماً به جزئیات و نحوه مداخله طراح شهر پرداخته است.

• در اکثر پژوهش‌های انجام شده در بازه زمانی مورد توجه این نوشتار، فضاهای عمومی، خیابان و میدان به عنوان حوزه مداخله طراحی شهری مورد توجه قرار گرفته‌اند. اگرچه همچنان به جزئیات مداخله اشاره نکرده‌اند. برای مثال لنگ

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

طرح‌های عمومی چند منظوره (Lang, 2019)، گیزبرت و گیلن، الیز، فورسیز (Gisbert & Gielen, 2017; Ellis, 2015; Barnett, 2014; Forsyth, 2007; Ellis, 2002) خیابان‌ها، الیز، کرمونا، فورسیز (Forsyth, 2007; Carmona, 2010; Ellis, 2015)، میدان و فضاهای عمومی را محدوده‌ی مداخله طراح شهر عنوان کرده‌اند.

• تعدادی از ادبیات نظری طراحی شهری نیز وارد جزئیات بیشتری شده و سطوح کالبدی و حوزه‌های عمومی و خصوصی را نیز گستره مداخله طراحی شهری دانسته‌اند. از جمله کرمونا با اصطلاح منافع محیط ساختمانی عمومی و خصوصی (Carmona, 2019)، داوی با عبارت دوتایی عمومی–خصوصی (Dovey, 2019)، لنگ با عبارت فرم‌های ساخته شده عمومی خصوصی (Lang, 2014)، چالدز با تأکید بر پروژه‌های خصوصی مرتبط با انسجام فرم جمعی (Childs, 2010)، الیز با اصطلاح فضاها و گره‌های فعالیتی عمومی(Ellis, 2002).

• زیرساخت‌ها و حمل و نقل، اقدامات توسعه‌ای و حومه‌های شهری با گرایش کمتر (Ryan, 2015; la Peña, 2015; Fishman, 2015; Heins, 2015; Vanempten et al., 2014; Barnett, 2014;) و تعاملات اجتماعی، استفاده‌کنندگان و مدیریت فضا (Carmona, 2014; Mapes & Wolch, 2011; Ryan, 2004; Ellis, 2002; Schwarzer, 2000) با گرایش بیشتر در تعدادی از پژوهش‌های تئوریک طراحی شهری به عنوان محدوده‌های مداخله طراحی شهری ذکر شده‌اند.

۷. مقیاس

اگرچه به نظر می‌رسد بعد از گذشت حدود ۷۰ سال از آغاز مباحث تئوریک دانشگاهی، در مورد مقیاس طراحی شهری، صاحب‌نظران حرفه رشته به اجماع کلی رسیده باشند، با این حال این پژوهش، نمایانگر عدم توافق کلی در این زمینه و افتراق نظریه‌های طراحی شهری در چند مقیاس مختلف به شرح زیر است (جدول ۴).

۱. دیتیل‌ها و سطوح
۲. ساختمان‌های شخصی و بلوک‌ها
۳. محله
۴. فضاهای شهری، منطقه و شهر
۵. زیرساخت‌ها و ساختارها
۶. منطقه، منظومه شهری، حومه‌های شهری
۷. جهان

۸. محصول

خروجی یا محصول فرایندهای طراحی شهری یکی از مهمترین مباحث افتراق تئوری‌های طراحی شهری از آغاز تاکنون بوده است. اگرچه بسیاری معتقدند این تفاوت، متناسب با ساختارهای زمینه‌ای و نوع نیاز مکان مورد طراحی است، با این حال تفاوت‌ها عمیق‌تر از آن است که ریشه‌ی مکانی–زمینه‌ای داشته باشد. این جستار نشان می‌دهد که ادبیات نظری طراحی شهری، به چهار گونه محصول طراحی شهری اشاره دارد که اجماعی در مورد اولویت‌بندی یا ارزش‌گذاری آنها حتی نسبت به شرایط مکانی تبیین نشده است و صرفاً به نظر می‌رسد مرتبط با تفاوت‌های ماهوی و رویه‌ای تئوری‌ها است (جدول ۵). این گونه‌ها عبارت‌اند از:

۱. ضابطه– قانون (کمی)
۲. مدل‌سازی و سه بعدی (کمی)
۳. استراتژی و سیاست (کیفی)
۴. برنامه و گزارش (کیفی)

• ضابطه– قانون شامل کدها (Carmona, 2016; Fishman, 2015)، گایدلاین‌ها (Mapes & Biddulph, 2012)، دستور کار (Wolch, 2011; Duany, 2002)، ضوابط (Fishman, 2015; Heins, 2015)، مقررات و استاندارد (Fishman, 2015; Duany, 2002)، راهنمای طراحی شهری (Ellis, 2015).

• مدل‌سازی و سه بعدی شامل طرح‌ها (Lang, 2019[10]; Barnett, 2014; Schwarzer, 2000) و نقشه‌های دو بعدی و سه بعدی (Lang, 2014; Talen, 2002)، شامل آلترناتیوهای دو بعدی و سه بعدی (Ellis, 2002)، طرح ساختمان‌ها، خیابان‌ها و فضاهای عمومی (Childs, 2010; Salingaros, 2000)، الگو و اتصالات فرمی (Childs, 2001)، درختکاری (Steiner & McSherry, 2020)، سطوح خارجی عناصر Steiner

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

& McSherry, 2020)، نقشه‌ی جامع شهر (Childs, 2010; Akkerman, 2000) و چارچوب طراحی جامع (Carmona, 2016; Barnett, 2014; Madanipour, 2006).

• استراتژی و سیاست شامل انواع استراتژی (Carmona, 2016; Vanempten et al., 2014; Barnett, 2014; Ellis, 2002) و سیاست‌گذاری (Vanempten et al., 2014; Childs, 2010; Madanipour, 2006)، اصول (Biddulph, 2000)، روایت (Dovey, 2019) و سناریوسازی (Carmona, 2016).

• برنامه (Schwarzer, 2000) و گزارش (Barnett, 2014) شامل برنامه‌ها و طرح‌های کلان مقیاس شامل طراحی ساختارهای کلان (Dovey, 2019; Heins, 2015; Salingaros, 2000; Biddulph, 2000)، برنامه منطقه‌ای (Duany, 2002)، زونینگ (Duany, 2002)، برنامه‌های متناوب بلند مدت و مداخله دائمی (Carmona, 2014; Inam, 2011)، برنامه‌های انرژی و کشاورزی شهری (Steiner & McSherry, 2020)، تولید کالایی فضا در فرم اجتماعی– اقتصادی (Cuthbert, 2019).

۹. فرایند – روش[11]

فرایند و روش طراحی شهری به مسیری اطلاق می‌شود که از شروع مسئله و آغاز شناخت تا نهایی شدن راه‌حل و طرح و در برخی از ادبیات نظری تا اجرا و اثرات بعد از اجرا، به طول می‌انجامد. اگرچه در ابتدای مسیر در اواخر قرن نوزدهم و آغاز قرن بیستم (با فلسفه پوزیتیویستی مدرنیست)، این مسیر تماماً توسط طراح و گروه مرتبط با آن در کنشی علم محور، انجام می‌شد. با این حال با مرور زمان و آشکار شدن نواقص این نوع طراحی شهری نخبه‌گرایانه و علم‌گرایانه، فرایندها و روش‌های دیگری با روش آزمون و خطا و علم‌شناسی پوپری، با تأکید بر فلسفه تفسیری و انتقادی مورد توجه اندیشمندان قرار گرفت که تا اکنون نیز ادامه دارد. آراء اندیشمندان در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ در این زمینه قابل طبقه‌بندی به حوزه‌های متفاوت ولی در عین حال هم‌پوشان به شرح زیر است (جدول ۶).

۱. فراگیر و کثرت‌گرا
۲. پویا و دائمی
۳. مختلط

حوزه فراگیر و کثرت‌گرا با اصطلاحاتی همچون فرایند مشارکتی (la Peña, 2015)، مدنی و گسترده (Steiner & McSherry, 2020)، فرایند اجتماعی (Cuthbert, 2019)، دانش محلی (la Peña, 2015)، خودانگیختگی (la Peña, 2015)، اجتماع‌محور (Shadar, 2010)، شارت (Ellis, 2002)، آموزش اجتماعی (Ellis, 2002)، کثرت‌گرا (Schwarzer, 2000)، شهرسازی اجتماعی (Schwarzer, 2000)، تأمین مالی جمعی (la Peña, 2015)، ترجیحات بصری (Ellis, 2002)، ترکیب طراحی با علوم اجتماعی (Carmona, 2019, Ellis, 2002)، فرایند دو مرحله‌ای تشخیص فضا– مکان و تشخیص مدیریت– مشارکت– تکنولوژی (Abusaada & Elshater, 2021)، فرایند مبتنی بر درک عمومی و پذیرش توسط مردم (Coppens et al., 2021) بر دخالت حداکثری مردم، ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان در فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری تأکید دارد. اگرچه در بسیاری از پژوهش‌ها به چگونگی این مشارکت پرداخته نشده است و یا در سطوح متفاوت نردبان مشارکتی شکل گرفته است. این حوزه با برخی از حوزه‌های دیگر هم‌پوشانی محتوایی دارد.

فرایندها و روش‌های پویا و دائمی در ادبیات نظری، بر طراحی و برنامه‌های متغیر در زمان و مکان (Arrabi, 2017, Schwarzer, 2000)، تحولات افزایشی و کاهشی زمان محور (Dovey, 2019)، طراحی قطعه‌قطعه (Carmona, 2016)، ارزیابی اثرات (la Peña, 2015)، فرایند همیشگی و دائمی (Lang, 2014, Arrabi, 2017, Carmona, 2014)، در ارتباط متقابل با فرایندهای سیاسی– اقتصادی– سرمایه (Cozzolino et al., 2020; Cuthbert, 2019; Dovey, 2019, Carmona, 2014)، فرایندهای موازی (Inam, 2011)، جامع چند مرحله‌ای (Madanipour, 2006)، جامع تاکتیکی (Schwarzer, 2000)، الگوهای کامل‌شونده در طول زمان (Childs, 2001)، طراحی جامع و پرگماتیک (Childs, 2001)، تاکتیکی (Schwarzer, 2000)، انعطاف‌پذیری و سازگاری (Arrabi, 2017; Schwarzer, 2000)، متمرکز شده است. اگرچه همچنان بر حوزه‌های دیگر هم‌پوشانی محتوایی دارد.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

فرایندها و روش‌های مختلط در طیف وسیعی از سناریوسازی (Cozzolino et al., 2020; Schwarzer, 2000)، استراتژی (Carmona, 2016)، داستان‌سرایی (la Peña, 2015)، ترکیب با علوم دیگر زیست‌شناسی، علوم کامپیوتر (Salingaros, 2000)، جامع (Carmona, 2016; Shadar, 2010; Madanipour, 2006)، ترانسیک (Talen, 2002)، کمی متریک (Gisbert & Gielen, 2017)، برنامه محور (Lang, 2019)، مجموعه‌ی درهم آمیخته‌ای از فرایندهای داینامیک، حلقه بسته، ساختارگرا (قابل ارزیابی سیستماتیک)، پیوسته، عمومی، علمی (Arrabi, 2017) ارائه شده‌اند و همچنان در ابعاد مختلفی با حوزه‌های دیگر هم‌پوشانی محتوایی دارند.

۱۰. تصمیم سازی - تصمیم‌گیری

اگرچه محتوای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در بسیاری از پژوهش‌ها به طور ضمنی در محتوای فرایند و روش مورد توجه قرار گرفته است با این حال به دلیل اهمیت، به صورت یک موضوع مجزا در این پژوهش بررسی شده است. تصمیم‌سازی علاوه بر روش و فرایند به عنوان مفهومی فاعلی و سابجکتیو از زاویه تخصص و مهارت فاعلی حائز اهمیت است. اینکه تصمیم‌ساز معمار، طراح، برنامه‌ریز یا دارای سایر تخصص‌ها باشد و یا تصمیم‌گیر متخصص، سرمایه‌دار یا سیاست‌مدار باشد، به‌گونه‌ای بنیادین در مسیر و خروجی طراحی شهری تأثیرگذار خواهد بود. بر این مبنا این پژوهش سه حوزه مجزا در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در پژوهش‌های بررسی شده، تشخیص داده است (جدول ۷) که عبارت‌اند از:

۱. متخصصان علمی
۲. سیاست‌مداران و سرمایه‌داران
۳. مشارکت عمومی- خصوصی و ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان

• در بسیاری از پژوهش‌ها نقش اصلی تصمیم سازی یا تصمیم‌گیری بر عهده متخصصان علمی گذاشته شده است. از جمله معماران (Lang, 2014)، معماران منظر (Lang, 2014)، برنامه‌ریزان (Abusaada & Elshater, 2021; Arrabi, 2017, Coppens et al., 2021;)، طراحان (Heins, 2015; Lang, 2014 Abusaada & Elshater, 2021; Cozzolino et al., 2020; Mapes & Wolch 2011; Heins, 2015; Biddulph, 2012)، جامعه دانشگاهی (Lang, 2019)، صاحبان علوم بین‌رشته‌ای و تیم‌های هماهنگ‌کننده‌ی بین‌رشته‌ای از جمله علوم اجتماعی، انسان‌شناسی، روان‌شناسی، علوم سیاسی، اقتصاد و هنر، تاریخ‌دانان، منتقدان شهری(Aravot, 2002; Carmona, 2016; Carmona, 2014)، همکاری مشترک بین معماران و برنامه‌ریزان و طراحان شهری(Talen, 2002; Ellis, 2002; Schwarzer, 2000; Biddulph, 2000).

• در مقابل برخی از صاحب‌نظران تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیرنده‌ی اصلی طرح‌های شهری را سرمایه (Steiner & McSherry, 2020; Cuthbert, 2019)، سود شرکت‌های بزرگ بین‌المللی (Steiner & McSherry, 2020)، بخش حکمرانی و کسب و کار (Childs, 2019)، معامله‌ای بین سرمایه سیاسی و طراحی (Cozzolino et al., 2020)، یا نیروهای اقتصادی مرتبط با املاک (la Peña, 2015) دانسته‌اند.

• در نهایت مشارکت عمومی- خصوصی (Steiner & McSherry, 2020; Carmona, 2016; Biddulph, 2000)، ذی‌نفعان (la Peña, 2015; Lang, 2014; Madanipour, 2006; Schwarzer, 2000)، نهادهای و مسئولان دولتی (Abusaada & Elshater, 2021; Cuthbert, 2019; Lang, 2014; Biddulph, 2012; Mapes & Wolch, 2011; Mapes & Wolch, 2011; Madanipour, 2006)، نهادهای خصوصی (Cozzolino et al., 2020; Lang, 2014)، سهامداران (Coppens et al., 2021; Arrabi, 2017, Carmona, 2016; Heins, 2015; Mapes & Wolch, 2011)، بخش‌های سیاسی و سیاست‌گذاران (Abusaada & Elshater, 2021; Madanipour, 2006)، نهادهای جمعی (Abusaada & Elshater, 2021; Ryan, 2004)، استفاده‌کنندگان، ساکنین و جامعه، به عنوان حوزه‌ای دیگر از تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری توسط بعضی از صاحب‌نظران مطرح شده است.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

جدول ۲: روندها و گرایشات معاصر در موضوع (تم) ماهیت و هدف طراحی شهری

	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
ماهیت و هدف طراحی شهری	انسان– اجتماع	Biddulph, 2000- Schwarzer, 2000 - Ellis, 2002 - Carmona, 2010 - Carmona, 2010- Shadar, 2010- Mapes & Wolch, 2011 - Carmona, 2014 - Carmona, 2016 - Cuthbert, 2007 - Cuthbert, 2019- Araabi, 2017 - Cozzolino et al., 2020
	فضا– مکان	Akkerman, 2000- Schwarzer, 2000- Ben-Joseph & Gordon, 2000- Salingaros, 2000 - Childs, 2001 - Ellis, 2002- Madanipour, 2006- Childs, 2010- Carmona, 2010- Inam, 2011- Biddulph, 2012 - Carmona, 2014 - Lang, 2014- Vanempten et al., 2014 - Heins, 2015 - Goerlich et al., 2017 - Dovey, 2019 - Lang, 2019 - Cuthbert, 2019- Cozzolino et al., 2020- Coppens et al., 2021- Abusaada & Elshater, 2021
	پیوستار مکان– جغرافیا و حوزه‌های پیرامون	Ben-Joseph & Gordon, 2000 - Talen, 2002 - Barnett, 2014 - Vanempten et al., 2014 - - Fishman, 2015 - Lang, 2019
	پیوستار زمان	Schwarzer, 2000 - Salingaros, 2000 - Childs, 2001 - Ellis, 2002 - Shadar, 2010 - Mapes & Wolch, 2011 - Steiner & McSherry, 2020

جدول ۳: روندها و گرایشات معاصر در موضوع (تم) گستره و محدوده مداخله طراحی شهری

	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
گستره و محدوده‌ی مداخله	بافت شهری در مقیاس محله، شهر و حومه شهری	Biddulph, 2000 - Salingaros, 2000 - Childs, 2001- Forsyth, 2007- Childs, 2010 - la Peña, 2015 - Ellis, 2015 – Vanempten et al., 2014- Lang, 2014 - Aravot, 2002
	فضاها و قلمرو عمومی، خیابان و میدان	Lang, 2019 - Ellis, 2015 - Barnett, 2014 - Forsyth, 2007- Ellis, 2002- Gisbert & Gielen, 2017- Forsyth, 2007- Carmona, 2010 - Ellis, 2015
	سطوح کالبدی و حوزه‌های عمومی و خصوصی	Carmona, 2019- Dovey, 2019- Lang, 2014- Dovey, 2019- Lang, 2014- Childs, 2010- Ellis, 2002
	زیرساخت‌ها و حمل و نقل و توسعه	Ryan, 2015 - la Peña, 2015 - Fishman, 2015 - Heins, 2015 - Vanempten et al., 2014 - Barnett, 2014
	تعاملات اجتماعی، استفاده‌کنندگان و مدیریت فضا	Carmona, 2014 - Mapes & Wolch, 2011- Ryan, 2004 - Ellis, 2002 - Schwarzer, 2000

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

جدول ۴: روندها و گرایشات معاصر در موضوع (تم) مقیاس طراحی شهری

	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
مقیاس	دیتیل‌ها و سطوح	Biddulph, 2012
	ساختمان شخصی و بلوک	Lang, 2019 - Duany, 2002 - Madanipour, 2006 - Childs, 2010- Mapes & Wolch, 2011- Schwarzer, 2000 - Childs, 2001- Biddulph, 2012 - Carmona, 2016 - Ryan, 2015
	محله	la Peña, 2015 - Barnett, 2014 - Salingaros, 2000- Lang, 2014 - Aravot, 2002 - Childs, 2010 - Forsyth, 2007 - Ryan, 2004 - Madanipour, 2006 - Schwarzer, 2000 - Biddulph, 2000
	فضاهای شهری، منطقه و شهر	la- Schwarzer, 2000 - Peña, 2015 - Childs, 2010 - Duany, 2002 - Salingaros, 2000 - Biddulph, 2000 - Ryan, 2004 - Barnett, 2014 - Childs, 2001- Madanipour, 2006 - Ellis, 2015 - Lang, 2014 - Biddulph, 2012 - Forsyth, 2007
	زیرساخت و ساختار	Lang, 2019 - Gisbert & Gielen, 2017- Childs, 2010
	منطقه، منظومه شهری، حومه‌های شهری	Lang, 2019 - Ryan, 2015 - la Peña, 2015 - Fishman, 2015- Lang, 2014 - Vanempten et al., 2014
	جهان	Mapes & Wolch, 2011

جدول ۵: روندها و گرایشات معاصر در موضوع (تم) محصول طراحی شهری

	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
محصول	ضابطه– قانون	Carmona, 2016 - Fishman, 2015 - Heins, 2015- Barnett, 2014 - Mapes & Wolch, 2011- Duany, 2002 - Biddulph, 2012 - Fishman, 2015 - Fishman, 2015 - Duany, 2002- Ellis, 2015
	مدل‌سازی و سه بعدی	Lang, 2019 - Barnett, 2014 - Schwarzer, 2000- Lang, 2014 - Talen, 2002 - Ellis, 2002 - Childs, 2010 - Salingaros, 2000 - Childs, 2001- Steiner & McSherry, 2020 - Akkerman, 2000 - Carmona, 2016 - Madanipour, 2006
	استراتژی و سیاست	Carmona, 2016 - Vanempten et al., 2014 - Barnett, 2014- Ellis, 2002 - Vanempten et al., 2014 - Childs, 2010 - Madanipour, 2006- Biddulph, 2000- Dovey, 2019
	برنامه و گزارش	Schwarzer, 2000 - Barnett, 2014 - Dovey, 2019 - Heins, 2015 - Salingaros, 2000 - Biddulph, 2000 - Duany, 2002 - Carmona, 2014- Inam, 2011- Steiner & McSherry, 2020 - Cuthbert, 2019

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

جدول ۶: روندها و گرایشات معاصر در موضوع(تم) فرآیند- روش در طراحی شهری

	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
فرایند – روش	فراگیر و کثرت‌گرا	la Peña, 2015 - Steiner & McSherry, 2020 - Cuthbert, 2019 - Shadar, 2010 - Ellis, 2002 - Carmona, 2019 - Abusaada & Elshater, 2021- Coppens et al., 2021
	پویا و دائمی	Schwarzer, 2000 - Carmona, 2016 - la Peña, 2015 - Lang, 2014 - Arrabi, 2017 - Carmona, 2014 - Cozzolino et al., 2020 - Cuthbert, 2019 - Dovey, 2019 - Inam, 2011- Madanipour, 2006 - Childs, 2001
	مختلط	Cozzolino et al., 2020 - Schwarzer, 2000- Carmona, 2016 - la Peña, 2015 - Shadar, 2010 - Madanipour, 2006 - Talen, 2002 - Gisbert & Gielen, 2017 - Lang, 2019 - Arrabi, 2017

جدول ۷: روندها و گرایشات معاصر در موضوع(تم) تصمیم‌گیری – تصمیم سازی در طراحی شهری

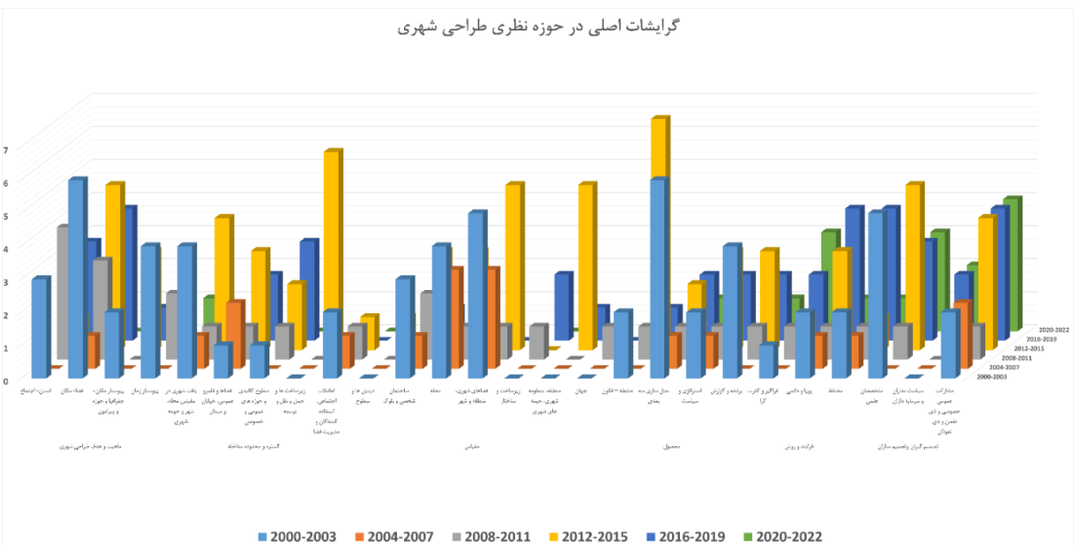
	موضوع (تم) محتوایی	صاحب‌نظر
تصمیم‌گیری - تصمیم‌سازی	متخصصان علمی	Lang, 2014 - Abusaada & Elshater, 2021 - Arrabi, 2017 - Heins, 2015 - Coppens et al., 2021 - Cozzolino et al., 2020 - Mapes & Wolch, 2011 - Heins, 2015 - Biddulph, 2012 - Lang, 2019 - Aravot, 2002 - Carmona, 2016 - Carmona, 2014 - Talen, 2002 - Ellis, 2002- Schwarzer, 2000- Biddulph, 2000
	سیاست‌مداران و سرمایه‌داران	Steiner & McSherry, 2020 - Cuthbert, 2019 - Childs, 2019 - Cozzolino et al., 2020 - la Peña, 2015
	مشارکت عمومی خصوصی و ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان	Steiner & McSherry, 2020 - Carmona, 2016 - Biddulph, 2000 - la Peña, 2015, Lang, 2014- Madanipour, 2006 - Schwarzer, 2000 - Abusaada & Elshater, 2021 - Cuthbert, 2019- Biddulph, 2012 - Mapes & Wolch, 2011 - Cozzolino et al., 2020 – Coppens et al., 2021- Arrabi, 2017 - Carmona, 2016 - Heins, 2015 - Ryan, 2004

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

۱۱. نتیجه‌گیری

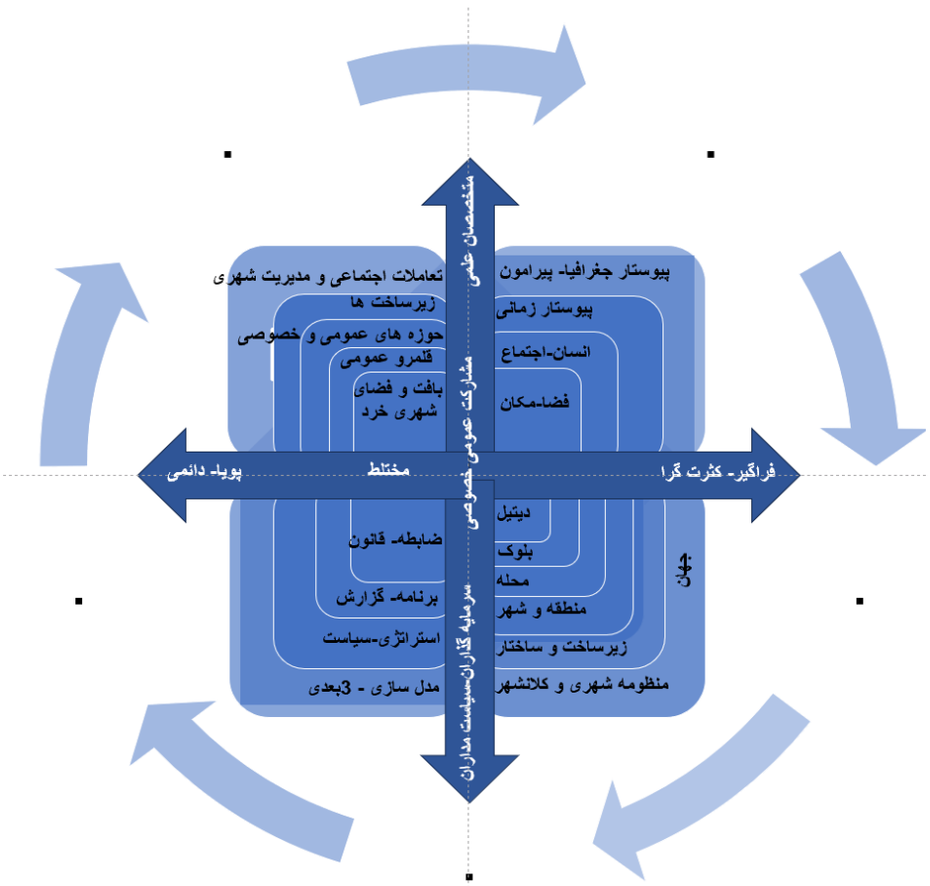
اگرچه تناقضات و افتراقات موجود در تئوری و عمل طراحی شهری، از آغاز رشته در جامعه آکادمیک، یکی از بحث برانگیزترین مسائلی بوده است که به صورت دائمی و متناوب مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است و ریشه‌های متفاوت و گاه متناقضی از ماهیت علمی- شبه‌علمی- غیرعلمی این رشته تا تأثیر پارادایم‌های پوزیتیویستی- تفسیری - انتقادی در شکل‌دهی به این تناقض‌ها و پارادوکس‌ها، مطرح شده است؛ با این حال همچنان صاحب‌نظران در پی درک و ارائه مفاهیم مشترک و قابل استنادی، حداقل در بستر دانش و تئوری‌های طراحی شهری هستند. راهی که به نظر می‌رسد که شاید اجماعی در آن میسر نباشد. با این پیش فرض بنیادین و در پی ضرورت درک و تدقیق چیستی حوزه‌های مهم معاصر رویه‌ای- ماهوی و گرایشات آنها، مقالات تئوری محور معاصر طراحی شهری که در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲ در مجله اینترنشنال اربن دیزاین چاپ شده‌اند، با روش تحلیل موضوعی (تماتیک) مورد بررسی قرار گرفتند و پیوستار و مدل مفهومی چند بعدی چیستی، گرایشات و هم‌راستایی و تفرق موضوعی مفاهیم نظری معاصر و ابعاد آنها در دو محور اصلی ماهوی و رویه‌ای تدقیق گردیدند (شکل ۶) و (شکل ۷).

محور ماهوی با چهار تم موضوعی ماهیت و هدف، مقیاس، گستره‌ی مداخله و محصول و محور رویه‌ای با دو تم موضوعی فرایند- روش و تصمیم‌سازی- تصمیم‌گیری مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی هدف و ماهیت، چهار حوزه‌ی ۱- انسان- اجتماع، ۲- فضا- مکان، ۳- پیوستار جغرافیا- حوزه و پیرامون و ۴- پیوستار زمان است. گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی گستره و محدوده‌ی مداخله، پنج حوزه ۱- بافت شهری در مقیاس محله، شهر و حومه شهری، ۲- فضاها و قلمرو عمومی، خیابان و میدان، ۳- سطوح کالبدی و حوزه‌های عمومی و خصوصی، ۴- زیرساخت‌ها و حمل و نقل و توسعه و ۵- تعاملات اجتماعی، استفاده‌کنندگان و مدیریت فضا است. گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی مقیاس هفت محدوده‌ی ۱- دیتیل‌ها و سطوح، ۲- ساختمان شخصی و بلوک، ۳- محله، ۴- فضاهای شهری، منطقه و شهر، ۵- زیرساخت و ساختار، ۶- منطقه، منظومه شهری، حومه‌های شهری و ۷- جهان است. گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی محصول چهار حوزه ۱- ضابطه- قانون، ۲- مدل‌سازی و سه بعدی، ۳- استراتژی و سیاست و ۴- برنامه و گزارش است. گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی فرایند و روش سه حوزه‌ی ۱- فراگیر و کثرت‌گرا، ۲- پویا و دائمی و ۳- مختلط است. گرایشات اصلی معاصر در تم موضوعی تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی سه حوزه‌ی ۱- متخصصین علمی، ۲- سیاست‌مداران و سرمایه‌داران و ۳- مشارکت عمومی خصوصی- ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان است.

شکل ۶: گرایشات اصلی در حوزه نظری طراحی شهری در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

شکل ۷: مدل مفهومی گرایشات اصلی طراحی شهری در بازه زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۲

پی‌نوشت

1. Journal of urban Design

2. Positive

3. Nomrative

4. Civic Design

5. Journal of urban design

۶. مجله اربن دیزاین یکی از پایه‌های بنیادین تحقیقات طراحی شهری محسوب می‌شود (Cuthbert, 2005)

7. Journal metrics · 2.1 (2022) Impact Factor

۸. کتاب طراحی شهری و اقتصاد سیاسی فضایی

9. Fragmented spaces

۱۰. طرح‌های عمل‌گرا، طرح‌های تجربه‌گرا، طرح‌های خردگر

۱۱. فرایند بر چگونگی شناخت و حل مسئله بی‌ارتباط با فاعلین فعل متمرکز است و روش بر فاعلین فرایند متمرکز است. اگرچه در بسیاری موارد این دو غیر قابل تفکیک هستند

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در نگارش مقاله مشارکت داشته اند.

تضاد منافع،حمایت مالی

هیچگونه تضاد و تعارض منافعی برای نویسندگان مقاله وجود ندارد.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

دسترسی به داده ها و مواد

مجموعه داده‌های تولید شده ویا تحلیل شده در طول پژوهش حاضر از طریق درخواست منطقی از نویسنده مسئول قابل دسترسی هستند.

منابع

References

Akkerman, A. (2000). Harmonies of urban design and discords of city-form: Urban aesthetics in the rise of western civilization. Journal of urban design, 5(3), 267-290.

Alexander, C. (1964). Notes on the Synthesis of Form (Vol. 5). Harvard University Press.

Appleyard, D., & Jacobs, A. (1982). Toward an urban design manifesto.

Aravot, I. (2002). Back to phenomenological placemaking. Journal of urban design, 7(2), 201-212.

Banerjee, T. (2014). Urban Design: Scope and Scale of Urban Design. Routledge

Barnett, J. (2014). Do Not Define Urban Design too Narrowly. Journal of Urban Design, 19(1), 49-52.

Ben-Joseph, E., & Gordon, D. (2000). Hexagonal planning in theory and practice. Journal of Urban Design, 5(3), 237-265.

Bentley, I. (2004). Urban transformations: Power, people and urban design. Routledge.

Bentley, I., McGlynn, S., Smith, G., Alcock, A., & Murrain, P. (2013). Responsive environments. Routledge.

Biddulph, M. (2012). The problem with thinking about or for urban design. Journal of Urban Design, 17(1), 1-20.

Biddulph, M. (2000). Villages don›t make a city. Journal of Urban Design, 5(1), 65-82.

Birch, E. L., & Silver, C. (2009). One hundred years of city plannings enduring and evolving connections. Journal of the American Planning Association, 75(2), 113-122.

Boyer, M. C. (2011). The two orders of cybernetics in urban form and design. In Companion to urban design (pp. 70-83). Routledge.

Bridgeman Sutton, D. (2010). Urban Design Futures.

Broadbent, G. (1990). Emerging concepts in urban space design.

Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2003). Urban spaces-public places: The dimensions of urban design.

Carmona, M., & Tiesdell, S. (Eds.). (2007). Urban design reader. Routledge.

Carmona, M. (2010). Contemporary public space: Critique and classification, part one: Critique. Journal of urban design, 15(1), 123-148.

Carmona, M. (2010). Contemporary public space, part two: Classification. Journal of urban design, 15(2), 157-173.

Carmona, M. (2014). The place-shaping continuum: A theory of urban design process. Journal of Urban Design, 19(1), 2-36.

Carmona, M. (2016). Design governance: theorizing an urban design sub-field. Journal of urban Design, 21(6), 705-730.

Carmona, M. (2020). To truly 'live', urban design needs accessible interdisciplinary research. Journal of Urban Design, 25(1), 5-9.

Childs, M. C. (2020). Urban design foresight. Journal of Urban Design, 25(1), 9-11.

Cowan, R. (2006). Urban Design Guidance: Urban Design Frameworks, Development Brief and Master plans, Eslimi. [in Persian]

Cozzolino, S., Polívka, J., Fox-Kämper, R., Reimer, M., & Kummel, O. (2020). What is urban design? A proposal for a common understanding. Journal of Urban Design, 25(1), 35-49.

Cuthbert, A. R. (2007). Urban design: requiem for an era–review and critique of the last 50 years. Urban Design International, 12(4), 177-223.

Cuthbert, A. (2012). Urban Design and Spatial Political Economy: last 50 years, Tahan. [in Persian]

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

Goerlich Gisbert, F. J., Cantarino Martí, I., & Gielen, E. (2017). Clustering cities through urban metrics analysis. Journal of Urban Design, 22(5), 689-708.

Golkar, K. (2018). Creating Sustainable place: Urban design Theories, Shahid Beheshti University, Third edition. [in Persian]

Golkar, K. (1999). Urban Design Definition, Samin Novin Tehran, first Edition. [in Persian]

Gosling, D., & Maitland, B. (1984). Concepts of urban design.

Gosling, D. (1984). Definitions of urban design. Architectural design, 54(1-2), A16-A25.

Heins, M. (2015). Finding common ground between new urbanism and landscape urbanism. Journal of urban design, 20(3), 293-302.

Heins, M. (2015). Finding common ground between new urbanism and landscape urbanism. Journal of urban design, 20(3), 293-302.

Hillier, J. (2009). Shadows of Power: An Allegory of Prudence in Land-use Planning, Iran Consulting Engineers Society, First Edition. [in Persian]

Inam, A. (2011). From dichotomy to dialectic: practising theory in urban design. Journal of Urban Design, 16(2), 257-277

Jacobs, J. (1961). Jane jacobs. The Death and Life of Great American Cities, 21(1), 13-25.

Krier, R., & Rowe, C. (1979). Urban space (p. 17). London: Academy editions.

Kullmann, K. (2015). Grounding landscape urbanism and new urbanism. Journal of Urban Design, 20(3), 311-313.

Lang, J. (2006). Urban design: A typology of procedures and products. Routledge.

Lang, J. (2014). Comments on 'the place shaping continuum: A theory of urban design processes. Journal of Urban Design, 19(1), 41-43.

Lang, J. (2020). Programmes and paradigms in urban design. Journal of Urban Design, 25(1), 20-22.

Cuthbert, A. (2020). Eliot's insight–the future of urban design. Journal of Urban Design, 25(1), 11-14.

Childs, M. C. (2001). Civic ecosystems. Journal of urban design, 6(1), 55-72.

Childs, M. C. (2010). A spectrum of urban design roles. Journal of Urban Design, 15(1), 1-19.

De la Peña, D. (2015). New landscape urbanisms: Promising new paths for urban design. Journal of Urban Design, 20(3), 314-317.

Dovey, K. (2020). Urban design as a contested field. Journal of Urban Design, 25(1), 14-16.

Duany, A. (2002). Introduction to the special issue: The transect. Journal of Urban Design, 7(3), 251-260.

Ellin, N. (1999). Postmodern urbanism. Princeton Architectural Press.

Ellin, N. (2012). Integral urbanism: A context for urban design. Resilience in ecology and urban design: linking theory and practice for sustainable cities, 63-78.

Ellis, C. (2002). The new urbanism: Critiques and rebuttals. Journal of Urban Design, 7(3), 261-291.

Ellis, C. (2015). Landscape urbanism and new urbanism: a view of the debate. Journal of Urban Design, 20(3), 303-307.

Ellis, C. (2014). Process and principles in urban design. Journal of Urban Design, 19(1), 47-48.

Fishman, R. (2012). Cities after the End of Cities.

Foroughmand Araabi, H. (2018). Schools and skills of critical thinking for urban design. Journal of urban design, 23(5), 763-779.

Foroughmand Araabi, H. (2017). Multiple expectations: assessing the assumed roles of theory in relation to urban design. Journal of Urban Design, 22(5), 658-669.

Forsyth, A. (2007). Innovation in urban design: Does research help? Journal of Urban Design, 12(3), 461-473.

Forsyth, A., & Crewe, K. (2009). New visions for suburbia: Reassessing aesthetics and place-making in modernism, imageability and new urbanism. Journal of urban Design, 14(4), 415-438.

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]

Lynch, K. (1981). The Form of the City. Cities and City Planning (pp. 30-60). Springer.

Madanipour, A. (2008). Design of Urban Space: An Inquiry into a Socio-Spatial Process, Urban Planning and Processing. [in Persian]

Madanipour, A. (1996). Design of urban space: An inquiry into a socio-spatial process. Wiley.

Madanipour, A. (2006). Roles and challenges of urban design. Journal of urban design, 11(2), 173-193.

Mapes, J., & Wolch, J. (2011). 'Living green': the promise and pitfalls of new sustainable communities. Journal of Urban Design, 16(1), 105-126.

Madden, K. (2000). Creating "places" that work. How to turn a place around: A handbook for creating successful public places, New York, NY: Project for Public Spaces.

Rowley, A. (1994). Definitions of urban design: The nature and concerns of urban design. Planning Practice and Research, 9(3), 179-197.

Ryan, B. D. (2015). Hard Urbanism. Journal of Urban Design, 20(3), 321-322.

Ryan, B. (2004). Alphaworld: The urban design of a digital city. Journal of Urban Design, 9(3), 287-309.

Samalavicius, A. (2013). Revisiting and rethinking contemporary urban design. Journal of Architecture and Urbanism, 37(3), 161-164.

Schwarzer, M. (2000). The contemporary city in four movements. Journal of Urban Design, 5(2), 127-144.

Salingaros, N. A. (2000). Complexity and urban coherence. Journal of urban design, 5(3), 291-316.

Shadar, H. (2010). Evolution and critical regionalism. Journal of urban design, 15(2), 227-242.

Sitte, C. (2015). The Art of Building Cities: City Building According to Its Artistic Fundamentals, Tehran University, Third Edition. [in Persian]

Sorkin, M. (2013). The End (S) of Urban Design. In The Urban Design Reader, edited by M. Larice and E. Macdonald, 638–654. London: Routledge.

Steiner, F., & McSherry, L. (2020). Erosion and deposition. Journal of Urban Design, 25(1), 31-34.

Talen, E. (2002). Help for urban planning: the transect strategy. Journal of Urban Design, 7(3), 293-312.

Trancik, R. (1987). Finding lost space: theories of urban design. John Wiley & Sons.

Varna, G., & Tiesdell, S. (2010). Assessing the publicness of public space: The star model of publicness. Journal of Urban Design, 15(4), 575-598.

Verma, N. (2011). Urban Design: An incompletely theorized project 1. In Companion to urban design (pp. 57-69). Routledge.

کوان، رابرت. (۱۳۸۵). اسناد هدایت طراحی شهری چارچوب طراحی شهری دستور کار توسعه و طرح جامع سه بعدی طراحی شهری، اسلیمی

کاتبرت، الکساندر. (۱۳۹۱). طراحی شهری و اقتصاد سیاسی فضایی: بررسی و نقد پنجاه سال اخیر، طحان

گلکار، کورش. (۱۳۹۷). آفرینش مکان پایدار: تأملاتی در باب نظریهٔ طراحی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، چاپ سوم

گلکار، کورش. (۱۳۷۸). کندوکاوی در تعریف طراحی شهری، ثمین نوین تهران، چاپ اول.

هیلیر، جین. (۱۳۸۸). سایه‌های قدرت: حکایت دور اندیشی در برنامه‌ریزی کاربری اراضی، جامعه مهندسان مشاور ایران، چاپ اول

مدنی‌پور، علی. (۱۳۸۷). طراحی فضای شهری نگرشی بر فرآیندی اجتماعی- مکانی، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری

زیته، کامیلو. (۱۳۹۴). ساخت شهری بر اساس مبانی هنری، دانشگاه تهران، چاپ سوم

[DOI: 10.61186/ciauj.8.2.249]